

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Anna-Maria Murtola
TITLE	Talous kuuluu kaikille: johdatus feministiseen talouslukutaitoon
YEAR	2025
DOI	https://doi.org/10.51810/pt.159869
VERSION	Publisher's PDF
CITATION	Murtola, A.-M. (2025). Talous kuuluu kaikille: johdatus feministiseen talouslukutaitoon. Poliittinen Talous, 13(1), 124–129. https://doi.org/10.51810/pt.159869
LICENSE	CC-BY 4.0

Kirja-arvio

Talous kuuluu kaikille: johdatus feministiseen talouslukutaitoon

Anna-Maria Murtola, kauppatieteiden tohtori, vieraileva tutkija, Turun yliopisto

Hanna Ylöstalo, Heini Kinnunen, Emma Lamberg ja Inna Perheentupa: *Feminismiä talouteen: opas kriittiseen talouslukutaitoon*. Gaudeamus: Helsinki, 231 sivua. 2024.

Avainsanat: feminismi, intersektionaalisuus, sosiaalinen uusintaminen, talouden vaihtoehtoisuudet, talouspoliittinen toimijuus, transformatiivisuus

---

<https://doi.org/10.51810/pt.159869>

Kun julkista taloutta leikataan, ketkä siitä eniten maksavat? Miksi sama työ nähdään tuottavana tai ei-tuottavana riippuen siitä, kuka sitä tekee? Miksi esimerkiksi kissanruoan valmistus nähdään tuottavana, kun taas hoiva ja terveydenhuolto usein mielletään pelkiksi kuluiksi? Tämänkaltaisten kysymysten kautta *Feminismiä talouteen* -kirjan (2024) kirjoittajat opastavat lukijaa kriittiseen talouslukutaitoon. Vaikka hoivaa ja hoitotyötä koskevat kysymykset ovat koronapandemian myötä jossain määrin nousseet yhteiskunnalliseen tietoisuuteen, taloudellinen toimijuus nähdään yhä hyvin suppeasti (ks. esim. Elomäki ja Ylöstalo 2022). Taloutta koskevat kysymykset ovat lisäksi uusliberalismin myötä monesti kääntyneet pelkiksi hallinnollisiksi asioiksi, ja talouspolitiikkaa koskevat keskustelut nähdään usein vain talouden asiantuntijoiden leikkikenttänä. Tätä vastoin kirjan kirjoittajien lähtökohtana on, että taloutta koskevat keskustelut kuuluvat kaikille ja sitä koskevia päätöksiä voisi aina tehdä toisin. Niin kuin moni on jo eri tavoin todennut, taloustieto on liian

tärkeää jätettäväksi ainoastaan taloustieteilijöiden huomaan (esim. Chang 2014).

Feminismiä talouteen -kirjassa Hanna Ylöstalo, Heini Kinnunen, Emma Lamberg ja Inna Perheentupa avaavat taloutta poliittisena ilmiönä, jota läpäisevät erilaiset arvot, intressit ja valtasuhteet. Kriittinen talouslukutaito vaatii, että näihin yksityiskohtiin kiinnitetään huomiota, jotta normalisoituneita puhetapoja sekä itsestäänselvyyksinä esitettyjä väitteitä taloudesta voidaan kyseenalaistaa. Tässä yhteydessä feministisestä poliittisesta taloudesta ja feministisestä taloustieteestä on paljon ammennettavaa. Kirjan tavoite ei ole ainoastaan analyttinen vaan myös vahvasti muutos-hakuinen. Tämä näkyy selvästi kirjan rakenteessa, jossa jokaisessa luvussa lähestytään taloutta feministisestä näkökulmasta nimenomaan talouden muuttamiselle tärkeistä perspektiivistä. Keskeisenä nähdään hallitsevien talousjärjestelyjen vaihtoehtojen pohtiminen.

Uusintava työ talouden perustana sekä talouspoliittinen toimijuus

Kriittinen feministinen talouslukutaito alkaa talouden määritelmästä. Jos taloutta katsotaan vain bruttokansantuotteen kautta, jäävät monet keskeiset taloudelliset toimet ja niiden merkitykset huomaamatta. Samoin pimentoon jäävät talouspolitiikan epätasa-arvoiset ja joskus tuhoisatkin seuraukset. Kirjan toisessa luvussa tarkastellaan taloutta koskevaa tietoa feministisen talouden tutkimuksen kautta. Luku valaisee talouden sukupuolittuneita rakenteita, erityisesti työnjaon ja hoivavastuun suhteen, myös globaalista näkökulmasta. Keskeisessä roolissa on sosiaalinen uusintaminen eli kaikki se elämää ylläpitävä työ – palkallinen tai palkaton –, joka mahdollistaa muun yhteiskunnan niin sanotun ”tuottavan” työn. Uusintava työ on usein välttämätöntä mutta näkymätöntä. Siksi kannattaa kysyä, miksi näin on ja mitkä seuraukset ovat niille, jotka tästä työstä kantavat vastuun, tai yhteiskunnalle laajemmin. Kuten kirjoittavat painottavat, ”mikään yhteiskunta, joka järjestelmällisesti rapauttaa oman olemassaolonsa perustaa sosiaalisen uusintamisen olosuhteita heikentämällä, ei voi kestää kauaa” (Ylöstalo ym. 2024, 41).

Kolmannessa luvussa siirrytään politiikan käytäntöön ja tarkastellaan varsinkin valtiollista talouspolitiikkaa feministisen tiedon kautta. Kun

edellisessä luvussa tarkasteltiin tiedon roolia talouden muutoksessa, tässä luvussa keskitytään itse politiikkaan, sen toimijoihin, vaikutuksiin eri ihmisryhmille sekä tekijöihin, jotka mahdollistavat tai estävät talouspolitiikan muutosta. Poliitiikan taloudellistuminen ja tieteellistyminen on vaikuttanut vahvasti siihen, kuka poliittiseen päätöksentekoon osallistuu ja minkälaisia argumentteja poliittisissa neuvotteluissa hyväksytään. Poliittista toimijuutta kaventavia voimia vastoin kirjoittajat haluavat korostaa, että poliittiset ratkaisut ovat nimenomaan arvoihin ja valintoihin perustuvia päätöksiä eivätkä välttämättömyyksiä, vaikka niitä välillä sellaisina esitetään. Taloudellista muutosta hakevien on siten tehtävä strateginen päätös siitä, kuinka pitkälle hyväksyä ja käyttää valtavirtaista kieltä, esimerkiksi taloudellisia argumentteja, ja miltä osin sen sijaan kyseenalaistaa talouspolitiikan suppean taloudellisia tavoitteita yrittäen näin laajentaa politiikan käytäntöjä ja päämääriä. Tätä kirjoittajat jäsentävät *pragmaattinen kumouksellisuus* -käsitteensä kautta.

Talouden käsitteellistämisen ja talouspoliittisen päätöksenteon käytännön lisäksi talouden muutoksen kannalta on tärkeä myös taloutta koskeva laajempi yhteiskunnallinen keskustelu. Kirjan neljännessä luvussa tarkastellaan tätä keskustelua. Kirjoittajat vaativat, että talouspolitiikan tulisi demokraattisessa yhteiskunnassa palvella kaikkien hyvinvointia eikä vain tietyn eturyhmän intressejä. Lisäksi taloudellisten keskustelujen tulisi olla kaikille avoimia. Mitä laajempi osallistuminen, sen paremmin voidaan turvata, että kaikkien tarpeet otetaan huomioon. Luvussa käydään läpi normeja ja käytäntöjä, jotka heikentävät tai jopa estävät tiettyjen ihmisryhmien osallistumista taloutta koskeviin keskusteluihin ja politiikkaan. Kirjoittajat korostavat myös globaalien perspektiivien tärkeyttä taloutta koskevissa poliittisissa keskusteluissa, joilla on taipumus jäädä kansallisvaltiokeskeisiksi. Näin voidaan välttää eri maiden eriarvoisuuksien tahaton hyväksikäyttö, esimerkiksi kansainvälisten hoivaketjujen yhteydessä.

Hyvästit TINAlle: kohti tasa-arvoisempaa ja kestävämpää talouspolitiikkaa

Viidennessä luvussa käännetään katse sisäänpäin ja tarkastellaan niin sitä, mitä feminismille on tapahtunut uusliberaalin ideologian ja politiikan myötä, kuin myös feminismin poliittista potentiaalia, kun se lähtee markkinoille. Tarkastelun keskiöön otetaan uusliberalismin idea ihmisestä ensisijaisesti yksilöllisenä taloudellisenä toimijana sekä tämän idean vaikutus feministiseen poliittiseen toimijuuteen. Feminismin kaupallistamista on kansainvälisesti tutkittu laajalti. Kirjassa kirjoittajat nostavat tähän kontekstiin kiinnostavia suomalaisia esimerkkejä, esimerkiksi analysoiden Sanna Marinin hallituksen toimintaa markkinafeminismin rajoilla. Erilaisia talous- ja markkinakeskeisiä feminismejä kuvataan ensisijaisesti iloisina ja kulutuskeskeisinä ilmiöinä, joiden syvempiä poliittisia vaikutuksia voidaan kyseenalaistaa. Kysymys kuuluu, voiko eriarvoistavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia rakenteita purkaa pelkästään tuomalla näkyvyyttä ja levittämällä ilosanomaa vai tarvitaanko kenties myös muita strategioita, esimerkiksi ”feminististä ilonpilaamista” (Ahmed 2023). Kirjoittajat varoittavat riskistä, että feminismi voi menettää yhteiskuntakriittisen teränsä ottaessaan näitä markkinoita myötäileviä muotoja, varsinkin nykyisen konservatiivisen ja oikeistolaisen politiikan aikakaudella.

Huolimatta siitä, että feminististen aatteiden anastusta markkina-voimien toimesta voidaan tänä päivänä oikeutetusti kritisoida, feministisellä teorialla on ollut merkittävä vaikutus vaihtoehtoisten tulevaisuuksien hahmotelmiin. Talousjärjestelmän muutos vaatii sekä taloutta koskevan tiedon ja toimijuuden analysointia että selkeitä käsityksiä siitä, miltä erilainen ja nykyistä oikeudenmukaisempi ja kestävämpi taloudellinen järjestys näyttäisi. Kuudennessa luvussa käydäänkin läpi ajankoh-
taisia vaihtoehtovisioita vallitsevaan talousjärjestelyyn. Utooppinen ajattelu nähdään tässä yhteydessä arvokkaana erilaisia vaihtoehtoisia malleja avaavana työkaluna. Luku esittelee neljä merkittävää visiota tulevaisuudesta, joissa talouden tavoitteet ja toiminnot eroavat selvästi vallitsevasta järjestelmästä ja ovat eri tavoin lähempänä feministisen talousajattelun ihannemalleja: hoivaava talous, hyvinvointitalous, kohtuutalous ja Green

New Deal. Kaikkia näitä avataan keskeisten argumenttien ja esimerkkien kautta sekä suomalaisessa että globaalissa yhteydessä ja niiden feminististä talouspolitiikkaa edistäviä vaikutuksia arvioidaan kriittisesti.

Lopuksi

Feminismiä talouteen (Ylöstalo ym. 2024) on erinomainen johdatus kriittiseen feministiseen talouslukutaitoon ja feministisen taloustoimijuuden parametreihin. Vaikka tasa-arvoasiat ja sukupuolinäkökulmat ovat kirjan keskiössä, myös luokkakysymyksiä, rodullistamista, globaaleja eriarvoisuuksia sekä näiden rooleja taloudessa ja talouspolitiikassa käsitellään. Ollakseen nimensä arvoinen feministisen talouspolitiikan tulisikin kirjoittajien mukaan tarkastella intersektionaalisia eriarvoisuuksia, edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja ottaa huomioon ekologinen kestävyys. Lisäksi feministinen talouspolitiikka on aina lähtökohtaisesti demokraattista. Tätä kirjoittajat ovat pyrkineet edistämään myös käytännössä muun muassa järjestämällä laajalle osallistujakunnalle kohdistettua feminististä talouskoulua.

Kirja on kirjoitettu laajalle yleisölle, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että ydin-käsitteet kuvataan selkokielellä. Myös havainnollistavat käytännön esimerkit auttavat hyvin hahmottamaan kirjan keskeisiä kohtia. Kontekstina toimii pääasiallisesti Suomi, mutta olennaisia globaaleja yhteyksiä ei unohdeta. Lisäksi kirjoittajat hyödyntävät ansiokkaasti omaa tutkimusaineistoaan feminististen taloustoimijoiden keskuudesta. Kirjan luvut tukevat hyvin toisiaan ja vaikka jokaisella luvulla on oma vastuukirjoittajansa, kirjoitustyyli on yhtenäinen ja käsiteltävät teemat kietoutuvat hyvin yhteen. Jokaisen luvun lopussa kerrataan vielä keskeiset käsitteet, tuodaan esille kolme luvussa käsiteltyä tärkeää näkökohtaa tarkemmin pohdittavaksi, sekä tarjotaan muutama lisälukusuositus. Kaiken kaikkiaan kirja on erinomaista luettavaa kaikille, joita talouden toisina-ajattelu sekä vaihtoehtoiset ja kestävämmät tulevaisuudet kiinnostavat. Kirja sopii mainiosti johdannoksi kriittiseen talouslukutaitoon yhteiskuntatieteissä sekä perus- että jatkotutkintoa suorittaville.

Vaikka kirjassa taustoitetaan feminististä taloustietoa huolellisesti, tiettyjä teemoja olisi voinut avata enemmän. Varsinkin viimeisessä luvussa esitettyjä vaihtoehtovisioita olisi voinut avata lisää, sillä vaikka esitetyt yhteenvedot

kattavat hyvin visioiden pääasialliset piirteet, kirja ei kuitenkaan täysin tee niille oikeutta mahdollisesti rajoitetun tilan takia. Esimerkiksi kohtuutaloutta kohden esitetty kritiikki globaalia etelää koskevasta ”niukkuusvaatimuksesta” (Ylöstalo ym. 2024, 161) on nykyisen kohtuutalouskirjallisuuden valossa perusteeton (ks. esim. Hickel 2021; Schmelzer ym. 2022). Joka tapauksessa kirja kokoaa tärkeitä näkökulmia talouden toisinajatteluun. Tiivistäen ja selventäen laajaa olemassa olevaa feminististä kriittistä taloustutkimusta se haastaa valloillaan olevan, suppean käsityksen taloudesta ja sen osatekijöistä. Kirja avaa mainiosti talouspoliittisen toimijuuden haasteita ja osallistuu omalta osaltaan näiden taltuttamiseen avaamalla talouspoliittista maailmaa yleis-tajuisesti ja kriittisesti. Kirjan tärkein anti tulee kuitenkin parhaiten esiin sen transformatiivisesta tavoitteesta, jonka varaan koko kirjan rakenne nojaa. Kirjassa ei vain opetella kriittistä talouslukutaitoa vaan taloutta analysoidaan nimenomaan sen muuttamisen kannalta olennaisista näkökulmista, joihin se tarjoaakin erinomaisen johdannon.

Lähteet

- Ahmed, Sara. 2023. *The feminist killjoy handbook*. Lontoo: Allen Lane.
- Chang, Ha-Joon. 2014. Economics is too important to leave to the experts. *The Guardian*, 30.4.2014. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/apr/30/economics-experts-economists> [Luettu 5.3.2025]
- Elomäki, Anna ja Ylöstalo, Hanna (toim.). 2022. Hoivan poliittinen talous. *Poliittinen talous*, 10:1. Helsinki: Poliittisen talouden tutkimuksen seura.
- Hickel, Jason. 2021. What does degrowth mean? A few points of clarification, *Globalizations*, 18:7, 1105–1111. <https://doi.org/10.1080/14747731.2020.1812222>
- Schmelzer, Matthias, Vetter, Andrea ja Vansintjan, Aaron. 2022. *The future is degrowth: a guide to a world beyond capitalism*. Lontoo: Verso.
- Ylöstalo, Hanna, Kinnunen, Heini, Lamberg, Emma ja Perheentupa, Inna. 2024. *Feminismiä talouteen: opas kriittiseen talouslukutaitoon*. Helsinki: Gaudeamus.